

LÄRARHANDLEDNING

”Musse & Helium Första Serien Del 3: Äventyret i Lindrizia”

Författare: Camilla Brinck

Illustratörer: Shen Fei och Ted Ottosson

En handledning av: Malin Wedsberg

Rekomenderas: från Förskola upp till Årskurs 3

ALLA KAPITELBÖCKER

FÖRSTA SERIEN

Del 1: *Myseriet med Hålet i Väggen*

Del 2: *Jakten på Guldosten*

Del 3: *Äventyret i Lindrizia*

Del 4: *I Duvjägarernas Klor*

Del 5: *Den sista Kampen*

ANDRA SERIEN

Del 1: *Den Hemlighetsfulla Världen*

Del 2: *En Övåntad Vändning*

Del 3: *Uppdrag på Djupt Vatten*

Del 4: *Den Låsta Portalen*

Musse & Helium

LÄRARHANDLEDNING DEL 3: ÄVENTYRET I LINDRIZIA

CAMILLA BRINCK

FRÅN CAMILLA

Jag har en dröm om att skapa en lite bättre värld. En värld där vi människor bryr oss mer om varandra. En värld där vi värdesätter egenskaper och handlingar som hjälpsamhet, respekt, godhet, generositet, mod, uppskattning, förståelse för varandra och civillurage. Civillurage kanske låter som ett krångligt ord, men det handlar om att våga stå upp för det man tror på, och att stå upp för andra – som att säga ifrån när någon blir mobbad. För mig är detta grundstenar hos en god människa.

Om vi anstränger oss för att vara goda varje dag, kommer vår värld att bli en bli bättre, vackrare och mer kärleksfull plats att leva på.

Det fina är att du och jag kan vara med och påverka, genom att själva försöka vara den bästa människan vi kan vara. Det betyder inte att du ska slå knut på dig själv för att göra andra lyckliga och glömma bort dig själv. Utan när du mår bra, då kan du också hjälpa andra.

Men ibland när man mår dåligt, så kan det faktiskt kännas skönt släppa fokuset på sitt eget problem för ett tag och vara ett stöd för någon annan. Hjälper du någon så får du kärlek och styrka tillbaka.

Musse och Helium jobbar dagligen med att försöka vara så goda möss som de bara kan. Ibland går det bra och ibland mindre bra, precis som för oss alla. Det handlar inte om att vara perfekt, det handlar om att göra så gott man kan.

Så nu till en hemlighet. Den här boken innehåller många hemliga och bra budskap, där du som läser kommer att få tänka efter vad du tycker är rätt och fel, känna efter vad du känner och hur du skulle ha agerat i olika situationer. Du kommer alltså inte bara dras med in i en magisk och spännande sagovärld – du kommer samtidigt få lära dig saker utan att du ens tänker på det, som självkänsla, mod, hjälpsamhet, kreativitet och att lita på sin magkänsla – för att bara nämna några saker.

Musse och Helium vill dig allt väl och delar mer än gärna med sig av sina misstag och tankar för att du ska kunna lära dig av dem. En av de viktigaste sakerna som de har lärt sig och önskar att du ska ta med dig är: Om du mår dåligt över något, prata med någon om det. Det känns alltid bättre då, och det finns hjälp att få. Tillsammans är vi starka och du är fantastisk. Kom alltid ihåg det!

/ Camilla Brinck

Camilla Brinck

INTRODUKTION

Den här handledningen innehåller övningar som ska hjälpa dig att få dina elever att utveckla sin **läsförståelse**, och därmed sin **läslust**, genom att arbeta med ordförståelse, träna på att använda **läsförståelsestrategier** och att göra **textkopplingar**.

Ord- och läsförståelseuppgifter hittar du på sidorna 9-20.

Temat i berättelsen är inte bara spännande äventyr och mystik utan också: *vänskap, samarbete och hjälpsamhet, intuition, empati* och *att våga gå sin egen väg och göra det man tror på*. Det gör att historien om de små mössen passar utmärkt att ha som grund och utgångspunkt i **värdegrundsarbete**.

Övningar och uppgifter kring värdegrundsarbete börjar på sida 21-23.

ÅTERBLICK

Börja med att repetera vad som hände i de förra böckerna *"Mysteriet med hålet i väggen"* och *"Jakten på Guldosten"*.

Musse och Helium är två små syskonmöss som bor hemma hos människan Camilla. En dag hittar mössen ett hål i väggen, det leder dem till Djurriket. Där får Musse och Helium veta att de egentligen är prins och prinsessa och deras föräldrar är de mystiskt försvunna kungen och drottningen. Musses och Heliums uppdrag är att rädda invånarna i Djurriket från de onda Duvjägarna. För att lyckas med det måste de hitta Guldosten. Musse och Helium följer sina föräldrars spår, men det visar sig inte vara det lättaste. Hela tiden möter de nya faror och onda varelser. Men de får också nya vänner som hjälper dem, som varulven Ta-ta, grislejonet Charlie och gamen Tant Gamelina.

När vi lämnade Musse och Helium var de på väg att ta sina första steg in i det snötäckta landet Lindrizia – prinsessan Frahs kungarrike. Kvar stod deras vän Molo och vinkade adjö. I **ÄVENTYRET I LINDRIZIA** är Musse och Helium tvungna att klara sig på egen hand. Det har visat sig att en mycket otäck figur, snömonstret Galaha, känner till att mössen befinner sig i Lindrizia och han har redan börjat leta efter dem ...

BILDSPEL

Ladda ner bildspelet med alla bilder i PDF-format till högläsning av boken eller till ljudboken - www.musseochhelium.se/for-pedagoger/

BOKEN & LJUDBOKEN – TVÅ OLIKA UPPLEVELSER

Är två helt olika upplevelser.

Handledningen är framtagen för boken *”Äventyret i Lindrizia”*. Men det finns också en unik ljudboksserie att arbeta med.

LJUDBOKEN

Ljudboken *”Musse & Helium Del 3: Äventyret i Lindrizia”* är ett 90 minuter långt äventyr med 20 olika karaktärer/röster. Alla karaktärer har olika röster och med hjälp av ljudeffekter och specialskriven filmmusik lyfts både känslan och spänningen till en helt ny nivå. Precis som en film fast utan bild, så att barnen själva får använda och utveckla sin fantasi.

Det gör det möjligt att arbeta med Musse & Helium på en mängd olika sätt, t. ex:

- Börja med att lyssna på ljudboken. Eleverna får själva fantisera kring hur alla figurer och miljöer ser ut. Visualisera – måla, rita, skapa och berätta för varandra hur era inre bilder gestaltar sig. Diskutera hur spännande det är att man ser olika bilder, hur man tolkar röster och berättelser. Sedan blir det intressant att titta på bilderna i den tryckta boken och jämföra dem med elevernas versioner, här kommer ytterligare en tolkning: illustratörens.
- Lyssna på ljudboken samtidigt som ni tittar på bilderna i den tryckta boken, alternativt bildspelet, se nedan.
- Börja med att läsa boken. När ni sedan lyssnar på ljudboken får berättelsen ytterligare dimensioner med fler detaljer, musik, ljudeffekter och den spännande dialogen. Ta det ytterligare ett steg och låt ljudboken vara grunden till en dramatisering där eleverna får skriva ner replikerna och sedan turas om att spela de olika rollerna. Hur låter de små mössen när eleverna tolkar dem? Kom ihåg - inget är rätt eller fel. Lägg till egna ljudeffekter.

Välj vilket alternativ som passar dig bäst.

LÄSFÖRSTÅELSE

Exempel på läsförståelsestrategier kan vara att förutspå handlingen, utreda nya ord och uttryck, ställa frågor till texten, klargöra otydligheter och sammanfatta textinnehåll. Men kom ihåg, det är textens innehåll som är det viktiga, inte själva strategin. Fokus ska ligga på textens innehåll.

Textkopplingar är också ett utvecklande arbetssätt för att göra texten tydlig för eleverna. Under läsningen stannar man upp och jämför texten med andra liknande texter – *text till text-koppling*, jämför texten med egna erfarenheter – *text till mig själv-koppling*, jämför texten med världen utanför – *text till världen-koppling*.

Det är du som pedagog som introducerar och modellerar. Ett exempel på att modellera kan vara att ”tänka högt”, att berätta för eleverna hur du tänker och känner när ni läser en text. Lärare och klass har en dialog om textens innehåll. Textsamtalen ska vara strukturerade och tydliga, alla ska kunna delta på sin nivå.

Läs högt och läs i par, diskutera och reflektera tillsammans! Vikten av gemensam läsning och högläsning kan inte nog betonas. Genom de gemensamma läsoplevelsorna får eleverna verktyg som de sedan kan använda i det egna läsandet.

Alla övningar i handledningen delas in i vad man kan göra före läsningen, under läsningen och efter läsningen. Läsförståelsefrågorna är indelade i:

På raderna – svaret står i texten.

Mellan raderna – här handlar det om att kunna dra egna slutsatser och läsa ”mellan raderna”.

Bortom raderna – här tänker man själv vidare och reflekterar över texten.

Läsförståelseövningar hittar du under varje kapitel.

FÖRE LÄSNINGEN

- Titta tillsammans på bokens omslag. Titta på bilden, läs titeln. Vad tror ni boken kommer att handla om? Be eleverna att motivera sina svar, t.ex. genom att du modellerar och motiverar varför du tycker och tror så eller så eller fråga ”Varför tror du det?” och ”Hur tänker du nu?”.
- På omslaget står det Camilla Brinck. Varför står det namnet här? Vem är hon?
- Förbered läsningen inför varje kapitel genom att gå igenom svåra ord och uttryck – se nedan under respektive titel. Men tänk också på att vissa ord förklaras bäst i sitt sammanhang och kan vara bättre att ta upp UNDER läsningen.

UNDER LÄSNINGEN

Gör textkopplingar. Vid högläsning, stanna upp vid lämpliga tillfällen och gör kopplingar till:

- *Andra texter*: Påminner det här om något annat vi läst? Berättelser med djur som kan prata (Djungelboken), djur och människor som är kompisar, sagor där figurerna besöker andra världar (Narnia).
- *Elevernas egna erfarenheter*: Vad känner vi igen från t.ex. miljöer som hemmet, gården, kompisar. T.ex. problematiken med katten Sigge – om han bara får vara med och leka, blir han snällare då? Har eleverna erfarenhet av att de velat göra saker men inte vågat?
- *Världen utanför*: Vad får berättelsen oss att tänka på om världen utanför? T.ex. Någon/något man är rädd för. Världar/miljöer vi inte känner till.

Läser barnen självständigt, arbeta på samma sätt och diskutera t.ex. efter varje kapitel eller ett stycke i kapitlet som du förutbestämt.

- Be eleverna stanna upp i sin läsning, om det är något de inte förstår, och fråga dig eller en kompis.
- Be eleverna ringa in (alternativt skriva dem eller räcka upp handen för att fråga) ord som är svåra att läsa eller förstå och diskutera dem allt eftersom.
- Be eleverna pröva att läsa om en mening eller ett stycke de inte förstod.

EFTER LÄSNINGEN

• Låt eleverna svara på läsförståelsefrågorna, se nedan. Låt eleverna formulera egna frågor. **Diskutera** frågor och svar tillsammans. Många av de öppna frågorna har inga givna svar utan finns där för att väcka tankar och göra reflektioner ihop i klassen och leder också till fortsatta diskussioner. Vid de frågor som passar extra bra att samtala kring och diskutera finns en **röd textrad**. Använd er gärna av EPA-metoden, se nedan.

• Låt eleverna sammanfatta texten. Prata tillsammans om hur den började, vad som hände sedan och hur den slutade. Detta kan gälla ett enskilt kapitel, men även hela boken när ni läst klart.

EPA-METODEN

EPA, som står för Enskilt, Par och Alla, och är en bra metod att arbeta med i alla ämnen. Syftet är att stärka kommunikationen mellan eleverna och aktivera deras tänkande. Metoden ökar barnens självförtroende och visar att allas röst och åsikter har betydelse.

Som steg ett får eleverna tänka enskilt och själva formulera sig (skriftligt, i bild eller vad som passar det aktuella ämnet eller den aktuella frågan), därefter arbetar de i par för att träna sig i att föra en dialog och argumentera. Till sist diskuterar alla i helklass.

Använd er gärna av EPA när ni arbetar med läsförståelsefrågorna till *”Äventyret i Lindrizia”*.

FÖRSLAG PÅ LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

(i respektive kapitel)

TRÄDKOMPIS

- Varför tar Musse av sig luvan fast att det är kallt? (på raderna)
- Varför tror Musse att han tappat nosen? (mellan raderna)
- Har du frusit så mycket någon gång att du tappat känseln i en kroppsdel? Vad gjorde du då? Vad bör man göra? (bortom raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Musse får ont i magen när han tänker på att Molo står ensam och väntar på dem. Har du fått ont i magen för att du oroat dig någon gång? Eller för att du varit nervös eller rädd? Vad är skillnaden på sådant magont och ont i magen av något man ätit? (bortom raderna)
- Hur kan Helium vara så säker på att Molo står kvar och väntar på dem? (mellan raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Helium kallar Bladprataren för Bladis. Varför hittar man på smeknamn tror du? Och finns det olika typer av smeknamn? T.ex. smeknamn som är kärleksfulla, retsamma eller smeknamn som är förkortningar ... Kan du komma på fler anledningar till smeknamn? (bortom raderna)
- Hur kan Bladprataren veta om ett träd är magiskt? (mellan raderna)
- Varför ska de avsluta varje mening med ”kom” när de pratar med Ta-Ta? (på raderna)
- Varför har inte Ta-Ta berättat för Musse och Helium att Djurriket var magiskt? (på raderna)
- Vilka tecken ska Musse och Helium vara uppmärksamma på som visar att Galaha närmar sig?
- **Diskutera tillsammans:** När Ta-Ta berättar för mössen vad en lavin är säger Musse att det är kul. Det menar han ju inte. När man säger något som är tvärtemot det man egentligen menar kallas det för ironi. Kan du ge exempel på ironi eller när någon sagt något ironiskt? (bortom raderna)

Svåra ord och uttryck: frilla, avvaktande, gick en stund i tystnad, vibrera, skeptiskt, elefantminne, komplimang, konstaterade, trotsa vintern, tog sikte på, såg lovande ut, kändes som spagetti, tystnaden kändes olidligt lång, klarat sig helskinnade, tiden var knapp, fått den gåvan, oväsentlig, byggt upp en härlig stämning, bekräftade, lönade sig, intygade

SPEGELN I SNÖN

- När Helium och Musse pulsar fram i snön känner de sig glada och trygga av att känna föräldrarnas doft, men varför känner de sig sorgsna? (mellan raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Vilka dofter får dig att känna olika saker? Hur får de dig att känna? (bortom raderna)
- Varför ropar Musse och Helium på sin mamma och pappa och säger saker, fast de inte vet riktigt var deras föräldrar är? (mellan raderna)
- Varför vill Musse göra sig fin fast de är ute i skogen där ingen ser honom? (på raderna)
- Hur låter nyckelpigan Spåris? (på raderna)
- När Helium blir rädd så sprider sig rädslan i hennes kropp. Vad menas egentligen med det?
- **Diskutera tillsammans:** Har du känt så? Kan du beskriva känslan? (bortom raderna)
- Varför svimmar Helium i det iskalla vattnet? (på raderna)
- Varför hör Sigge och Helium inte vad de säger när lavinen kommer? (på raderna)

Svåra ord och uttryck: pulsa, frustration, instruerade, inte en själ syntes till, kraftlös, gråten i halsen, fokuserad, fast mark, öronbedövande, olycksbådande

BRA ATT VETA!

När man ger sig ut på is är det viktigt att man har med sig:

- visselpipa
- isdubbar
- klädomybyte

Gå aldrig ut på isen ensam!

Vad ska man göra om man själv går genom isen?

- Ropa eller vissla på hjälp!
- Trampa vatten!
- Vänd dig åt det håll du kom ifrån. Där finns ju is som håller.
- Om du har isdubbar, ta fram dem. Hugg fast isdubbarna så långt fram på isen som du kan.
- Gör simtag med benen samtidigt som du drar dig upp med isdubbarna.
- Hasa eller rulla bort från vaken.

Vad ska man göra om någon annan går igenom isen?

- Gå inte för nära! Då kan du också ramlas i. Ta istället något som förlänger dina armar, t.ex. en trädgren eller skidor och sträck ut mot den som ramlat i vattnet.
- Gå inte på isen. Hasa eller åla dig fram mot vaken.
- Säg till den som ramlat i att sparka med benen medan du för siktigt försöker att dra upp hen.
- Hasa eller rulla bort från den tunna isen.

GALAHA KOMMER!

- Hur kan en minut kännas som en evighet? (bortom raderna) Har du varit med om den känslan någon gång? Vad hände? (bortom raderna)
- Varför kan det vara svårt att beskriva Galaha? (mellan raderna)
- Varför låter Siggas tassar som hästhovar när han springer? (mellan raderna)
- Hur förstår Musse och Sigge att läget är allvarligt med Helium? (på raderna)
- Hur kommer det sig att Sigge också befinner sig i Lindrizia? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Varför ”beklagat Musse sorgen”? (mellan raderna) Vad menas med det och när gör man det? (bortom raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Musse lyssnar på sin ”magkänsla”. Vad betyder det? (bortom raderna)

Svåra ord och uttryck: pågick, oavsett vilken skepnad den antog, förbryllade, beklagade sorgen

TORKAD FISK OCH ISSLOTT

- **Diskutera tillsammans:** Om Musse fått packa allt han ville i sin ryggsäck, skulle han haft med sig sin kakburk, sin säng och spel. Vad skulle du packa om du skulle ut på en resa och hade en superryggsäck där allt fick plats? Och vad skulle du packa om du bara kunde ta med dig tre saker? Och varför just de tre grejerna? (bortom raderna)
- Vad för mat önskar Sigge att pillret ska förvandlas till? (på raderna)
- Vad skulle du önska för mat om du hade ett likadant piller? (bortom raderna)
- Varför är halva bron uppfälld mellan klippan och prinsessan Frahs slott? (på raderna)
- Vad är prinsessan Frah för djur? (på raderna)
- Hur kan Frah veta vad Musse och Helium heter? (mellan raderna)
- Varför syns det inte när Sigge rodnar? (mellan raderna)

Svåra ord och uttryck: varsamt, kändes som att få ett slag rakt i ansiktet, skymma, garanterat, intygade att så var fallet, full av beundran, gigantisk, oinbjudna inkräktare, spontanbesök, mäktiga (blåsinstrument), respektingivande, med nöd och näppe, pompa och ståt, förläget

FAKTA OM LYSMASKAR

En lysmask är inte en mask, fast det låter som det. En lysmask är faktiskt en skalbagge. Det är bara lysmarkslarver och lysmaskhonor lyser, inte hanarna. Varför larverna lyser vet man inte, men honorna gör det för att locka till sig hanar. Vill du se en lysmask måste du vänta tills det blir väldigt mörkt ute. Då kan du hitta dem i gräs och på ängar. Lysmaskar äter sniglar.

OSYNLIGA SERVITÖRER

- Varför heter det stora rummet i slottet Kristallsalen? (på raderna)
- ”Vilken lysande idé!”, säger Musse om att ha fest i Kristallsalen. Varför är det lite extra roligt att han tycker idén är ”lysande”? (bortom raderna)
- Varför har Frah ett så långt matbord? (på raderna)
- Sigge säger att Musse är ”smidig som ett kylskåp”. Vad menar han med det? Kylskåp är ju inte smidiga. (mellan raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Sigge tycker att Musse är klumpig när han ska klättra upp på en matsalsstol. Varför vill inte Frah visa för Musse att hon skrattar åt det? (mellan raderna)
- Är det ok att skratta åt någon på det sättet som Frah skrattar åt Musse? När är det ok att skratta åt någon annan? (bortom raderna)
- Hur kommer det sig att tallrikar och bestick flyger omkring i rummet? (på raderna)

Svåra ord och uttryck: fascinerat, ertappad, förundrat, hummade instämmande

HOMONYMER

Homonymer är ord som uttalas och stavas likadant, men som betyder olika saker. I texten säger Musse att ”idén är lysande” – han menar att idén är jättebra. Men lysande är också lampor. Andra homonymer är: fil, får, händer, mask, ren, rock, tår, vass, vind Namn som är homonymer: Axel och Ben

LIKNELSER

En liknelse kan man använda när man vill förklara något.

Musse säger t.ex. att om man äter bra blir man ”stark som en ox”.

Andra liknelser där djur är inblandade:

- listig som en räv
- arg som ett bi
- hungrig som en varg
- trivas som fisken i vattnet
- trogen som en hund
- envis som en åsna
- klok som en uggla
- tyst som en mus

ÄNDRADE PLANER

- **Diskutera tillsammans:** Musse har ”gråten i halsen” när han ber Helium bli frisk. Hur känner man då? Vad är skillnaden mellan att ha gråten i halsen och att gråta? (bortom raderna)
- Vad känner Frah för doft när hon nosar på Helium? (på raderna)
- Musse vill att de ska tänka positivt. Hur tänker man då? Vad är motsatsen? (bortom raderna) (återkom till det här i kapitlet Tänka positivt)
- Varför kan de inte ringa till Camilla? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Musse är förvånad över att han bara för några dagar såg Sigge som en fiende, men nu är han en vän. Har du varit med om det någon gång – att du tyckt illa om någon men sen ändrat dig och börjat gilla den personen? Vad kan man lära av det? (bortom raderna)
- Tant Gamelina säger till Musse att han måste vara stark. Vad menar hon med det? (mellan raderna)
- Kapitlet heter ”Ändrade planer”. Vilka planer är det som ändras och varför? (mellan raderna)

Svåra ord och uttryck: flygeln, knappt synlig, himmelsäng, entusiastisk, missbelåtet, åkte snålskjuts, kritiskt tillstånd, upprymt

MYROR I BRALLAN

- **Diskutera tillsammans:** Hur känner sig Musse när Helium vaknar? (på raderna) Varför måste han anstränga sig för att hålla sig lugn? Varför kan han inte skrika rakt ut, som han vill? Tycker du det är bra eller dåligt? Förklara varför. (bortom raderna)
- Varför blir Helium så förvånad när hon vaknar och ser katten Sigge står vid sängen? (mellan raderna)
- När kan man använda uttrycket ”myror i brallan”? Förklara vad det betyder? (mellan raderna)
- Vad för slags blick tror du Frah ger Sigge som gör att han går med på att låta Helium lyfta honom? (mellan raderna)

Svåra ord och uttryck: korva runt, mäktigt förvånad, överanstränga sig, dumdristighet, biceps, vadslagning

FAKTA OM MUSKLER

Helium spänner sina ”biceps”. Biceps är en muskel som sitter på överarmens framsida. Muskler består av kött och senor som sitter innanför huden på olika ställen på kroppen. Muskler kan dras ihop och tänjas ut. Vi använder våra muskler när vi rör oss.

MAGISK KRAFT

- Hur kommer det sig att Helium blivit så stark? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Varför skrattar Norpisarna åt Musse när han undrar vad han kan ha för magisk kraft? (mellan raderna)
- Tror du att Musse har någon magisk kraft? Och vad är en magisk kraft? (bortom raderna)
- Hur gör Helium när hon behöver tänka extra mycket? (på raderna)
- Varför vill inte Tant Gamelina att Musse och Helium ska fortsätta jakten på Guldosten? (på raderna) Förstår du varför tant Gamelina resonerar som hon gör? Förklara varför. (bortom raderna)
- Varför ljuger Helium om att Tant Gamelina tycker att de ska ha fest? (mellan raderna)

Svåra ord och uttryck: teori, entusiasm (jämför med entusiastisk)

FEST I KRISTALLSALEN

- Vilka bjuder Frah in till festen i Kristallsalen? (på raderna)
- Hur gör Frah för att få uppmärksamhet när hon ska hälsa alla välkomna till festen? (på raderna)
- Vad heter Frahs favoritlåt? (på raderna) Vilken är din favoritlåt? (bortom raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Varför vill inte Sigge dansa, tror du? Kan inte alla dansa? (bortom raderna)
- Varför gillar fru Enöga att gå på gympa på Fiskis och Bläckis? (på raderna)
- Helium tycker att utsikten över Lindrizia är så vacker att hon nästan tappar andan. Har du sett något så vackert någon gång? Vad var det? (bortom raderna)
- Varför vill inte Musse säga Galahas namn högt? (på raderna)

Svåra ord och uttryck: sorl, kort varsel, steppade loss, undsättning, styrt upp, gympainstruktör, fastlandet

FAKTA OM HAJAR

Hajjarö är en vithaj med fyra ben, men på riktigt har hajar inga ben att gå med. En haj är en rovfisk med vassa tänder och trekantig fena. Huden täcks av små tandliknande fjäll. Om du klappade en haj skulle det kännas som om du rörde vid sandpapper. Hajen har ingen simblåsa som andra fiskar. Därför måste den röra sig hela tiden för att inte sjunka till botten. Den är otroligt snabb och duktig på att simma. Många är rädda för hajar, men de anfaller inte människor särskilt ofta. Hajar är ganska skygga och när de attackerar har de nog trott att människorna varit sälar eller sköldpaddor.

LÖGNEN AVSLÖJAS

- Varför kan inte Galaha skada Musse och Helium så länge de är kvar på slottet? (på raderna) Galaha kan ”byta skepnad”. Vad menas med det? Vet du några andra sagofigurer som kan byta skepnad? (bortom raderna)
- Varför vill inte Helium att Frah ska prata med Tant Gamelina eller Ta-Ta när de ringer? (mellan raderna)
- Hur kommer det sig att Heliums lögn avslöjas? (på raderna)
- Varför säger Frah att de absolut inte haft någon fest? (mellan raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Var det ok att Helium ljög? Varför? Varför inte? När kan det vara ok att ljuga? (bortom raderna)
- Vad är det för skillnad på hundar i Människovärlden och hundar i Lindrizia? (på raderna)

Svåra ord och uttryck: verkade helt bekväma med, var med på noterna, förödande konsekvenser

INGA TREVLIKA VARELSER

- Musse och Helium är morgontrötta och vill inte alls gå upp när Sigge väcker dem. Hur är du på morgonen? Är du pigg eller vill du helst sova vidare när du blir väckt? (bortom raderna)
- Varför blir Sigges svans stor när han hör att han ska träffa hundar? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Musse tycker att det känns bra att för en gångs skull veta något som inte Helium redan vet. Förstår du hur han känner? (bortom raderna)
- Är servitörerna som serverar Musse, Helium och Sigge gamla eller unga? (mellan raderna)
- Frah tycker att det låter bättre att säga att servitörerna levtt väldigt, väldigt länge än att kalla dem för gamla. Varför då? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Vad tycker du? Är det något dåligt med att vara gammal? Vad finns det för bra saker med att vara gammal? (bortom raderna)
- Varför finns det inga Duvjägare i Lindrizia? (på raderna)
- Vad gör Musse när han blir rädd? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Varför gör han så? Vad gör du när du blir rädd? (bortom raderna)

Svåra ord och uttryck: klassiker

TÄNKA POSITIVT

I kapitlet Ändrade planer fick eleverna reflektera över vad som menas med att tänka positivt och vad motsatsen är. Återkoppla gärna till det i det här kapitlet.

- **Diskutera tillsammans:** Musse, Helium och Sigge tänker på positiva saker som gör dem glada. Det är ett knep när man är ledsen, för att bli glad. Funder över några roliga saker som du kan tänka på för att bli glad när du känner dig ledsen. Byt idéer med varandra! (bortom raderna)
- Varför är Duvjägarna så elaka tror Frah? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Sigges mamma trodde att det var de som var osäkra som blev elaka. Vad tror du? Tror du som Frah eller som Sigges mamma eller tror du att det kan bero på något annat? (bortom raderna)
- Varför behöver inte Sigge smörja in sig med snigelbajs? (på raderna)
- Känner du eller vet du någon som du tycker kan bete sig som en drama queen? (bortom raderna)
- Musse vill gärna bli skådespelare och jobba på en teater? Vad vill du jobba med när du blir stor? (bortom raderna)

Svåra ord och uttryck: peppa, generationer, överstökat, drama queen

FAKTA OM TEATER

Teater – en teater är ett hus dit man går och tittar på pjäser som skådespelare spelar. Teater är också konsten att skriva och spela pjäser. Pjäs – ett skådespel som man kan se på en teater. Skådespelare – den som har som yrke att spela teater och film. En skådespelare föreställer någon annan. Regissör – den som bestämmer hur en pjäs eller en film ska göras och spelas.

GALANTUS OCH PRUTT-PRUTT

- Musse tycker att hundarna låter läskiga när de skäller. Helium tycker att de skäller snällt. Och Frah säger att hundarna bara är glada, att skälla är deras sätt att prata. Vad tror du? Varför skäller hundar och vad kan det betyda? (bortom raderna)
- Varför luktar hunden Musse i rumpan? (på raderna)
- Hur kommer det sig att hunden Rampis kallas för Prutt-Prutt? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Både Rampis och Musse har ont i magen ibland. Det är jättevänligt och kan bero på flera saker. Man kan ha ätit något dåligt, men det kan också ha ont för att man är nervös eller ledsen. Ibland vet man inte varför. Vad tycker du att man ska göra när man får ont i magen? Har du några knep? (bortom raderna)
- Det är tre meter mellan hundarnas vingspetsar. Hur långt är det ungefär om du jämför med något du känner till? (bortom raderna)
- Varför är det ett problem för Musse att han är höjdrädd? (mellan raderna)
- Frah sänker sin röst när hon ska prata allvar. Varför gör hon det? (mellan raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Hur kommer det sig att rösten kan låta på olika sätt beroende på vad man säger och vad man vill säga? (bortom raderna)

Svåra ord och uttryck: skeptisk, slemblobba, bytt fokus, avledande

FÖRTROLLANDE PULVER

I kapitlet Osynliga servitörer fick eleverna lära sig vad homonymer är. Återkoppla till det och diskutera ordet ”dum”. Musse menar att det är motsatsen till snäll, Frah säger att det är när man inte är så smart och båda har ju rätt!

- Hur tycker Musse att de ska göra för att ta sig ut ur Lindrizia? (på raderna)
- Vad föreslår Frah att Musse, Helium och Sigge ska göra för att ta sig ut ur Lindrizia? (på raderna)
- Varför är Frahs förslag bättre än Musses? (mellan raderna)
- Vad finns det för risk med Frahs idé? (mellan raderna)
- När Sigge blir förvånad står det att ”hans haka nådde nästan hela vägen ner till marken av förundran”. Vad menas med det? (mellan raderna) Jämför med de liknelser som togs upp i handledningen i kapitlet Osynliga servitörer
- **Diskutera tillsammans:** Musse känner en enorm tacksamhet för allt Frah har gjort för honom, Helium och Sigge. Hur känns ”tacksamhet”? Har du känt det? Vad hade hänt då? (bortom raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Norpisarna tycker att Musse, Helium och Sigge är starka och modiga och det gör att de får bättre självförtroende. Varför får de det? (mellan raderna)
- Vad kan man göra för att hjälpa andra att få bättre självförtroende? Vad kan man göra för att själv få ett bättre självförtroende? (bortom raderna)
- Varför låter Frah så glad när hon säger hej då till Musse, Helium och Sigge, fast hon egentligen är väldigt nervös? (mellan raderna)
- Varför kan inte Frah följa med Musse, Helium och Sigge till gränsen? (på raderna)

Svåra ord och uttryck: optimalt, uppgivet, lyriskt, förundran, synfält, uteslutet

VÄRDEGRUNDSARBETE

Enligt Lgr 11 är skolans mål är att varje elev:

- Kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personlig erfarenhet.
- Respekterar andra människors egenvärde.
- Tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor.
- Kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen.
- Visar respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt.

ÖVNINGAR OCH UPPGIFTER KRING VÄRDEGRUNDSARBETE

Här följer några arbetssätt samt lekar och övningar som passar och inspirerar vid arbetet med värdegrundsfrågor. De tränar vi-känsla, grupp-känsla, samarbete, empati och trygghet och är till hjälp i arbetet mot utanförskap och mobbing. Tänk på att det viktiga i samsarbetsövningar inte är vad den enskilde individen gör eller säger, det är samsarbetet i gruppen som ska stå i fokus.

KOMPISTRÄD

Eleverna får varsin tygbit som ni knyter fast tillsammans runt ett träd. Trädet blir en plats att gå till om man känner sig ensam. Barnen uppmärksammar om någon går dit och frågar då om den vill vara med och leka.

HELA HAVET STORMAR PÅ ETT LITE ANNORLUNDA SÄTT

Ställ två rader med stolar rygg mot rygg, en stol färre än vad det är deltagare i leken. Spela musik och låt eleverna gå eller dansa runt i cirkel runt stolarna. När du stoppar musiken ska alla sätta sig på en stol. Men – istället för att någon blir utslagen är alla fortfarande med i leken. Även den som blir utan egen stol. Precis som ”vanligt” tar man bort en stol efter varje stopp i musiken. Men målet är att alla ska få plats på allt färre antal stolar. (Viktigt att stolarna är stabila!)

I NÅGON ANNANS MÖSSA

Lägg fram en mängd olika mössor och hattar som barnen får välja bland och pröva. Låt dem berätta vem de är och hur det känner sig i just den huvudbonaden. Sedan byter de mössor och får berätta igen. Hur kan det man har på sig, påverka hur man känner sig är vem man är? Hur känns det att gå in i en roll och bli någon annan?

STÅ I RAD

Eleverna ska ställa sig på rad efter olika kriterier. Börja med att prata om saker som är viktiga att tänka på när man samarbetar. Sedan är det du som väljer kriterier (OBS Välj aldrig sådant som har med kroppen att göra).

Det kan vara:

- Alfabetisk ordning på för- eller efternamn, gatunamnen där eleverna bor.
- Födelsemånad eller dag.
- Färg på kläder eller klädesplagg (röda tröjor före blå, jeans före tights, kjol efter känning etc.)

STRIDEN OM SLOTTET

Dela upp eleverna i två lag. Det ena laget bildar en ring, vända utåt med en ”kung” i mitten. Det andra laget står utspredda utanför ringen. Ge ”utelaget” en boll. Utelaget ska anfälla och försöka att kasta in bollen i ringen, över muren eller genom den. Försvarens försöker förhindra det, men de får inte släppa taget om varandras händer. Kungen kan också stoppa bollen och kasta ut den igen. Om bollen nuddar marken inne i ringen så har anfallarna lyckats att inta slottet och då får laget byta plats. Den som kastar in bollen så att den nuddar marken blir nästa kung.

ROCKA RINGEN

Eleverna ställer sig i en ring och tar varandras händer. Du hänger en rockring mellan två av barnen. Nu ska barnen ta sig igenom rockringen utan att släppa händerna med varandra. När rockringen har gått varvet runt är övningen slut.

PAPPERSDOCKOR

Låt barnen göra självporträtt med både ansikten och kroppar och klippa ut dem. Sedan sätter ni upp dem på väggen, hand i hand, från det ena klassrummet till det andra. Det visar på den här skolan är alla kompisar!

KÖRA BIL

Dela i eleverna i par. Det ena barnet är förare, det andra barnet är bil och står framför föraren och blundar. Föraren styr bilen genom att lägga sina händer på bilens axlar för att köra framåt, en hand i ryggen för att backa. Vill man svänga höger eller vänster håller man en hand på respektive axel. För att stanna släpper man taget helt om bilen. Byt roller efter ett tag!

TRASSLA UPP

Eleverna ställer sig i en cirkel, tätt intill varandra. De blundar och sträcker in händerna i mitten av ringen. Sedan ska de försöka hitta två händer att ta tag i, en i varje hand. När alla håller varandra i händerna får de titta. Nu ska trassla upp virrvarret av händer som har bildats utan att släppa taget. Om det fungerar, ska man till slut ha en stor cirkel där alla håller varandra i händerna.

VILL DU TA DEL AV HELA MUSSE & HELIUMS MAGISKA VÄRLD?

Använd QR-koden till vår hemsida musseochhelium.se där du bland annat hittar senaste nytt, gratis pedagogiskt material, youtube-kanal, spotify med massa musik och mycket mer. Vi ses där!

